

IDUT - VERENIGING VOOR DUURZAAM UITGAAND TOERISME

Wat is IDUT?

De vereniging voor Duurzaam Uitgaand Toerisme (IDUT) is dé landelijke organisatie voor duurzaam uitgaand toerisme. Leden zijn vertegenwoordigers van bedrijfsleven, overheid, maatschappelijke organisaties en onderwijs. De hoofddoelstelling van het IDUT is te bevorderen dat het Nederlands uitgaand toerisme een bijdrage levert aan duurzame ontwikkeling.

Jaarlijks organiseert het IDUT de Groeneveld Conferentie over Duurzaam Toerisme. Daarnaast stimuleert zij het debat over duurzaam toerisme en bevordert de samenwerking tussen de vertegenwoordigers door het regelmatig uitwisselen van informatie en kennis. Met de betrokkenheid van diverse partijen en een meer bewuste consument kan de ecologische voetafdruk tot een minimum worden beperkt en kunnen positieve gevolgen van het toerisme worden versterkt, terwijl de reiziger van zijn vakantie geniet.

► P L A T F O
R M I N I T I
A T I E F G R
O E P D U U R
Z A A M U I T
G A A N D T O
E R I S M E ◀

IDUT leden:

Duurzaamheid en klimaatverandering zijn niet meer weg te denken onderwerpen geworden in onze maatschappij. En dat is maar goed ook. De reisbranche vormt hierop geen uitzondering. De organisaties en bedrijven die deel uit maken van IDUT zijn ervan overtuigd dat “business as usual”, wat deze twee onderwerpen betreft, geen optie meer is.

Ook de reisbranche heeft nadrukkelijk een verantwoordelijkheid als het gaat om het stimuleren van duurzaamheid en het tegengaan van klimaatverandering. Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid de vakantieganger de verzekering te geven dat hij of zij met een gerust (duurzaam) gevoel op vakantie en op reis kan gaan. En dat wordt mogelijk, omdat een toenemend aantal organisaties in de reissector zich tot het uiterste wil inspannen om de negatieve impact van het reizen op de omgeving te beperken.

Er zijn inmiddels op bedrijfsniveau binnen maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen al tal van heel goede initiatieven die hieraan een bijdrage leveren. Variërend van het aanbieden van klimaatcompenserende maatregelen tot specifieke duurzaam toerisme projecten op diverse bestemmingen. Van het Initiatief Duurzame Handel en het Duurzaam Toeristisch Ondernemen-traject van de ANVR tot de jaarlijks terugkerende Groeneveld Conferentie die op 11 juni 2009 weer door het IDUT wordt georganiseerd en dit jaar in het teken staat van toerisme en natuurbescherming.

In deze speciale Vakantiebeurs-uitgave van de IDUT nieuwsbrief is over al deze initiatieven en meer te lezen. We willen graag laten zien dat onze plannen verder gaan dan alleen het uitspreken van mooie intenties.

Ik wens u veel leesplezier.

Frank Oostdam
Voorzitter IDUT / Directeur ANVR

Wat hebben toerisme en de millenniumdoelen met elkaar te maken?

In 2008 stonden de millenniumdoelen centraal tijdens de jaarlijks terugkerende Groeneveld Conferentie over duurzaam toerisme. Nederlandse ontwikkelingsorganisaties zetten zich in voor het realiseren van de millenniumdoelen en ook het bedrijfsleven gaat steeds meer met maatschappelijk ondernemen aan de slag. 189 Landen hebben negen jaar geleden zich ten doel gesteld om vóór 2015 de belangrijkste wereldproblemen aan te pakken. Daarvoor zijn acht concrete doelstellingen vastgesteld: de millenniumdoelen. Deze acht millenniumdoelen staan centraal in het Nederlandse beleid voor ontwikkelingssamenwerking.

Zowel kleinschalig toerisme als massatoerisme kan een aanzienlijke bijdrage leveren aan het oplossen van het armoede vraagstuk, verklaarde de Duitse gastspreker Klaus Lengefeld, senior adviseur bij de Duitse ontwikkelingsorganisatie GTZ. Lengefeld toont aan dat all-inclusive resorts, mits op de juiste wijze georganiseerd, bijdragen aan armoedebestrijding: deze hotels creëren 14-29 banen per miljoen euro aan inkomsten, tegen 2-6 in andere sectoren. Elke baan creëert weer 2-3 banen buiten de resorts, het zogenaamde multipliereffect. Van de prijs van een tweeweekse vakantie blijft 20% in de lokale economie. Dit lijkt laag, maar voor overige producten als koffie en cacao is dat slechts tien procent.

Bovenstaande maakt duidelijk dat de toerisme branche een enorme troef in handen heeft om een bijdrage te leveren aan het behalen van de millenniumdoelen.

Enkele concrete aanbevelingen die tijdens het seminar naar voren kwamen waren:

- integreer duurzaamheid in de kernactiviteit, ofwel stap over van een passief 'goededoelengeldbeleid' naar actief duurzaam bedrijfsvoeren;
- blij daarbij dicht bij je eigen competenties en bekijk waar je met kleine stappen tóch een groot effect kan bereiken;
- stel naast commerciële targets ook corporate social responsibility targets.

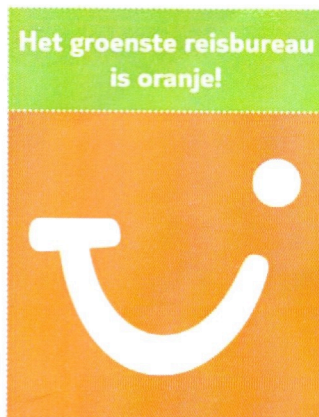
Ook hebben de deelnemers tijdens de conferentie het Groeneveld Akkoord ondertekend, waarin voornemens zijn vervat als: 'Ik zal mij inzetten voor duurzaam inkopen door mijn organisatie', 'Ik zal met mijn organisatie investeren in ontwikkelingsprojecten' en 'Ik streef ernaar dat mijn organisatie klimaatneutraal zal werken'. Belangrijk blijft natuurlijk de eigen verantwoordelijkheid en diepe commitment om inderdaad met zijn allen keuzes te maken die ervoor zorgen dat toerisme leidt tot duurzame ontwikkeling.

ARKE & Holland International eerste 'groene reisbureau's' van Nederland

Marktleider TUI Nederland introduceert als eerste reisorganisatie in Nederland een duurzaam toerisme beleid voor haar Arke en Holland International reisbureaus. Het doel van het beleid is dat de reisbureaus hun klanten optimaal kunnen informeren over het nut van duurzaam toerisme, zodat ook in de toekomst vakantiegangers kunnen genieten van een mooie vakantie. Belangrijke onderdelen van het nieuwe beleid zijn trainingen van het personeel, het actief informeren van klanten over duurzame vakantie mogelijkheden, het overhandigen van diverse flyers en het geven van het goede voorbeeld door zelf milieuvriendelijk te werken.

Duurzaam toerisme is al jaren een speerpunt van de touroperatormerken van TUI Nederland; Arke, Holland International en KRAS. Vanaf eind november is er nu ook een groen beleid speciaal voor de reisbureaus van TUI Nederland; de eigen reisbureaus die opereren onder de naam Arke en de franchisenemers die opereren onder de naam Holland International Reisbureau. Eind november werden in diverse bijeenkomsten de reisbureau managers en –medewerkers geïnformeerd over het nieuwe duurzaamheidsbeleid. Naast deze bijeenkomsten werden de interne campagnes 'het groenste reisbureau is oranje!' en 'Green Smile' gestart, om het groene bewustzijn van de medewerkers te stimuleren.

Het beleid geldt als voorschrift voor de eigen Arke reisbureaus en als advies voor de franchisenemers van Holland International Reisbureau. De medewerkers in onze reisbureaus geven zelf het goede voorbeeld door milieuvriendelijk te werken. Zij gebruiken milieuvriendelijke kantoorartikelen zoals verantwoord kopieerpapier, groene stroom en fairtrade koffie. Papiergebruik wordt verminderd door zoveel mogelijk dossierloos te werken en er wordt een bewust meegeef/terugbreng beleid voor de brochures gehanteerd. Er wordt gestimuleerd om met de fiets of het openbaar vervoer naar het werk te komen. Daarnaast wordt in de toekomst gebruik gemaakt van milieuvriendelijke schoonmaakartikelen, wordt er bewust omgegaan met water en stroom en wordt het afval gescheiden voor recycling.

De medewerkers van onze reisbureaus worden getraind in het verkopen van Duurzaam toerisme. In 2008/2009 moeten door de reisbureau medewerkers de e-learning modules Duurzaam

Toerisme, Wijs op wintersport en Stop kinderarbeid voltooid worden. Bovendien gaat iedereen structureel over duurzaam toerisme geïnformeerd worden via intranet, nieuwsbrieven, productavonden en andere communicatiemiddelen. Bij elke boeking worden de flyers 'GreenSeat' en 'foute souvenirs' standaard aan de klant meegegeven.

Sawadee Reizen sponsort voetbalteam in Zuid-Afrikaanse township

De Wereldkampioenschappen voetbal zullen in 2010 in Zuid Afrika gaan plaats vinden. Er wordt geïnvesteerd in nieuwe stadions, de infrastructuur wordt verbeterd, accommodaties worden opgeknapt of gebouwd en het toerisme zal een enorme 'boost' krijgen. Voetbal leeft in Zuid Afrika; vooral in de townships is voetbal zeer populair. Voetbal verbindt mensen met elkaar en het voorkomt dat jongeren in de townships het verkeerde pad op gaan. Reden genoeg voor Sawadee Reizen om dit te stimuleren. Abang Africa biedt als duurzame inkomende touroperator een mogelijkheid aan Nederlandse bedrijven om een team van jongeren in de townships te sponsoren. In nauwe samenwerking met Abang Africa en Ajax-Cape Town is er een team geselecteerd dat door Sawadee Reizen wordt gesponsord.

Gehuld in splinternieuwe tenues kan het team op kosten van Sawadee Reizen wekelijks trainen onder begeleiding van een eigen coach. Ook krijgen de jonge familie-avonturiers (klanten van Familieavontuur) de kans om een voetbalwedstrijd te spelen tegen het Zuid-Afrikaanse Sawadeeteam.

Reisbranche ANVR zet in op duurzaam toerisme

Met een geheel nieuw training- en examenprogramma voor touroperators, het initiatief om accommodaties in het buitenland te stimuleren meer verantwoord te ondernemen en andere activiteiten die tijdens de Vakantiebeurs van start gaan, laat de reisbranche zien haar maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen voor de toeristische keten op het gebied van vervoer, verblijf en vermaak. Om volgende generaties reizigers aantrekkelijke bestemmingen te kunnen blijven aanbieden en continuïteit van reisondernemingen te bevorderen, staat duurzaam toeristisch ondernemen (DTO) in 2009 hoog op de agenda van de ANVR.

De 175 bij de ANVR aangesloten touroperators hebben de plicht op zich genomen om het internationale en door de Europese Unie gesubsidieerde training- en examenprogramma 'Travelife' te doorlopen. Hiermee hebben alle ANVR-touroperators vóór het einde van het jaar een gecertificeerde coördinator op het gebied van duurzaamheid binnen hun reisonderneming. Het vele jaren eerder door de ANVR ontwikkelde systeem voor touroperators is geactualiseerd en gedigitaliseerd. Het biedt reisondernemingen, naast het streven naar winst en continuïteit, handvatten om rekening te houden met de effecten van reisactiviteiten op het milieu en de menselijke aspecten in de breedste zin.

Toerisme is voor vele (ontwikkelings)landen een sector die een belangrijke bijdrage levert aan de (nationale en internationale) economische, culturele en maatschappelijke ontwikkelingen. Als men in de bestemmingslanden ook bewuster en duurzamer hiermee omgaat, kan toerisme een sleutel zijn tot het verbeteren van welvaart, welzijn, natuur en milieu. Met het investeren in het onafhankelijke Europese registratiesysteem voor duurzame accommodaties, het 'Travelife Sustainability System', wil de ANVR samen met haar reisondernemingen accommodaties in het buitenland stimuleren en activeren om 'duurzaam' te gaan.

Naast het duurzaamheidsbeleid dat de ANVR hanteert, heeft zij tijdens de Vakantiebeurs ook een manifest van MVO Nederland ondertekend, waarmee de reisbranche zich aansluit bij het initiatief van het Ministerie van Economische Zaken om de mogelijkheden van maatschappelijk verantwoord ondernemen zowel in als vanuit Nederland te stimuleren. Uiteraard kan ook de reiziger zijn steentje bijdragen aan duurzaam toerisme.

Op www.anvr.travel en websites van ANVR-reisondernemingen staan diverse tips en adviezen om ook in de toekomst volop te kunnen genieten van reizen.

Wageningen Universiteit ontwikkelt onderzoeksagenda op terrein toerisme en duurzame ontwikkeling

Begin 2009 zal Wageningen Universiteit een buitengewoon hoogleraar benoemen op het terrein van toerisme en duurzame ontwikkeling. Deze benoeming wordt mede mogelijk gemaakt door WNF, Cordaid, KLM en IUCN NL. De buitengewoon hoogleraar zal in nauwe samenwerking met deze organisaties een onderzoeksprogramma ontwikkelen. Het onderzoek zal zich vooral richten op de relatie tussen toerisme, natuurbescherming en armoedebestrijding. Het onderzoek wordt mede uitgevoerd door docenten en studenten uit de Wageningse MSc-opleiding 'Leisure, Tourism and Environment' en promovendi. Zo is op 1 september 2008 een Ugandese student begonnen met zijn onderzoek in Bwindi National Park in Uganda. Meer informatie is te vinden op: www.sal.wur.nl/UK/Research/Research_Agenda_A. De onderzoeksagenda wordt ook uitgevoerd in nauwe samenwerking met 7 Afrikaanse (Tanzania, Kenia, Oeganda, Rwanda,

Namibië, Botswana en Zuid-Afrika) en 2 Europese Universiteiten (Engeland en Finland) in het kader van een door de EU gefinancierd EduLink project dat de naam draagt: European Academic Alliance for Sustainable Tourism development, Environmental sustainability and Poverty reduction (3A-STEP). Dit project richt zich op het creëren van een onderzoeksnetwerk, curriculum- en cursusontwikkeling en de samenstelling van een 'African Young Leaders Team on Sustainable Tourism Development'; een groep van 12 veelbelovende jonge onderzoekers in Afrika die via beurzen in staat worden gesteld hun onderzoeksvaardigheden en kennis te vergroten. Het project is 1 januari gestart. Met de vier Oostafrikaanse universiteiten en Sheffield Hallam University (Engeland) wordt ook samengewerkt in een project gefinancierd door de British Council.

Toerisme projecten succesvol afgerond

IUCN NL financiert kleinschalig ecotoerisme projecten waarbij toerisme een belangrijke inkomstenbron is voor de lokale bevolking in en om natuurgebieden en bijdraagt aan het behoud van deze natuur. Inmiddels zijn weer twee projecten succesvol afgerond. Dit betekent dat ze klaar zijn om toeristen te ontvangen en opgenomen kunnen worden in de pakketten van de Nederlandse tour operators.

In Thailand aan de Andaman kust heeft IUCN NL financiering verstrekt aan Andaman Discoveries om de laatste stappen te zetten om een professionele tour operator te worden en om de lokale bevolking zoveel mogelijk bij het ecotoerisme te betrekken. De uitbundige natuur en cultuur kan hier op enkele uren van Pukhet ontdekt worden. Voor meer informatie: www.andaman-discoveries.com

Een ander project dat succesvol is afgerond is een mountain bike project in de Cardamom bergen in Cambodja. Daar is de Chi Pat community opgeleid in diverse aspecten van het toerisme, zoals klantvriendelijkheid, rondleiden van toeristen per fiets en te voet, en zelfs in de technische aspecten van het mountainbiken. IUCN NL heeft o.a. 12 licht gewicht mountainbikes gefinancierd die ter plekke gehuurd kunnen worden. Verder is het mogelijk bij mensen thuis te overnachten en echt kennis te maken met de lokale cultuur. De bevolking is er zeer gastvrij, en hoewel het niveau van Engels laag is, kan met handen en voeten een leuk contact ontstaan tussen bezoeker en gastgezin. De gidsen zijn fanatiek Engels aan het leren en er zijn diverse mountainbike en wandeltochten uitgezet. Voor meer informatie: www.mountainbikingcardamoms.com.

Groene Veer voor duurzaam reisinitiatief

De belangstelling voor meer duurzame en verantwoorde producten neemt toe, ook tijdens de vakantie. Op de Vakantiebeurs in Utrecht staat dan ook Travel Foundation Nederland, de organisatie die duurzame initiatieven binnen de reisbranche ondersteunt, bundelt en ontwikkelt. Voor de eerste keer wordt door Travel Foundation Nederland in samenwerking met Reisrevue tijdens deze Vakantiebeurs de Groene Veer uitgereikt aan een organisatie die zich op innovatieve wijze inzet voor duurzaam toerisme.

Travel Foundation Nederland (TFNL) wil met het informeren van de Vakantiebeursbezoekers ervoor zorgen dat ook de potentiële reiziger zich betrokken voelt bij het behoud van de vakantiebestemming. De stichting probeert dat behoud te realiseren door samen met een aantal (reis) organisaties projecten op te zetten die natuur en cultuur beschermen en behouden. Daarnaast biedt TFNL, als aanvulling op reeds bestaande initiatieven, handvatten aan de Nederlandse reisorganisaties om hen te ondersteunen bij het verduurzamen van hun bedrijfsvoering. Op deze wijze streeft TFNL ernaar om toerisme een positieve bijdrage te laten leveren aan de mensen, cultuur, natuur en economische ontwikkelingen op de vakantiebestemmingen.

In samenwerking met organisaties die direct of indirect aan de reisbranche zijn gelieerd en de lokale belanghebbende organisaties kunnen veranderingen op de vakantiebestemming worden gerealiseerd die door individuele organisaties niet of minder snel behaald kunnen worden.

Zo worden bijvoorbeeld in Egypte lokale gidsen opgeleid om op een verantwoorde manier duik- en snorkelexcursies te begeleiden; wordt voor hotels in ski-resorts een toolkit ontwikkeld om medewerkers te stimuleren verantwoord om te gaan met water, energie en afval; en is op de eilanden van de Nederlandse Antillen een training opgezet om de duiksector te betrekken bij de bescherming en het behoud van het kwetsbare koraal.

De potentiële reiziger die zich wil verdiepen hoe hij zelf een positieve bijdrage kan leveren zonder zich druk te hoeven maken over eventuele negatieve effecten van zijn vakantie op de bestemming, kan terecht bij de stand van TFNL op de Vakantiebeurs in Utrecht (hal 7, stand E062) of kijken op www.travel-foundation.nl.

Eerste West African Travel Market succes

Van 18 tot 22 oktober 2008 vond de eerste West African Travel Market plaats in Banjul. Gedurende vijf dagen was de hoofdstad van Gambia veranderd in een internationaal toeristische hotspot waar meer dan 200 lokale agenten, accommodatie-houders, excursie-organisatoren, natuurparken uit negen West-Afrikaanse landen werden samengebracht met vertegenwoordigers van Europese touroperators. Meer dan 400 zakelijke bijeenkomsten werden geregistreerd, hetgeen resulteerde in 70 + zakelijke intentieverklaringen.

Tijdens de 2-daagse conferentie "Promoting tourism for sustainable development" werden gedurende presentaties en workshops de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van duurzaam toerisme gepresenteerd en uitgewisseld en werd er een regionaal samenwerkingsverband en een gemeenschappelijk actie programma voor de private sector ontwikkeld.

West African Travel Market is een gezamenlijk initiatief van de Gambia Tourism Authority (GTA), de Gambiaanse Association for Small Scale Enterprises in Tourism (ASSET), de Nationale Organisatie voor Toerisme Integratie in Senegal (ONITS), de Britse Federation of Tour Operators (FTO) en het Europees Centrum voor Eco en Agro Toerisme (ECEAT). Het initiatief wordt financieel ondersteund door de Europese Unie en IUCN NL. West African Travel Market is opgericht als een permanent initiatief dat technische- en marketingondersteuning biedt voor een duurzame ontwikkeling van de West Afrikaanse toerisme sector. De jaarlijkse business to business meeting zal in 2009 plaats vinden in Senegal.

Voor meer informatie, conferentie presentaties, foto's en een video-impressie: www.westafricantravelmarket.com.

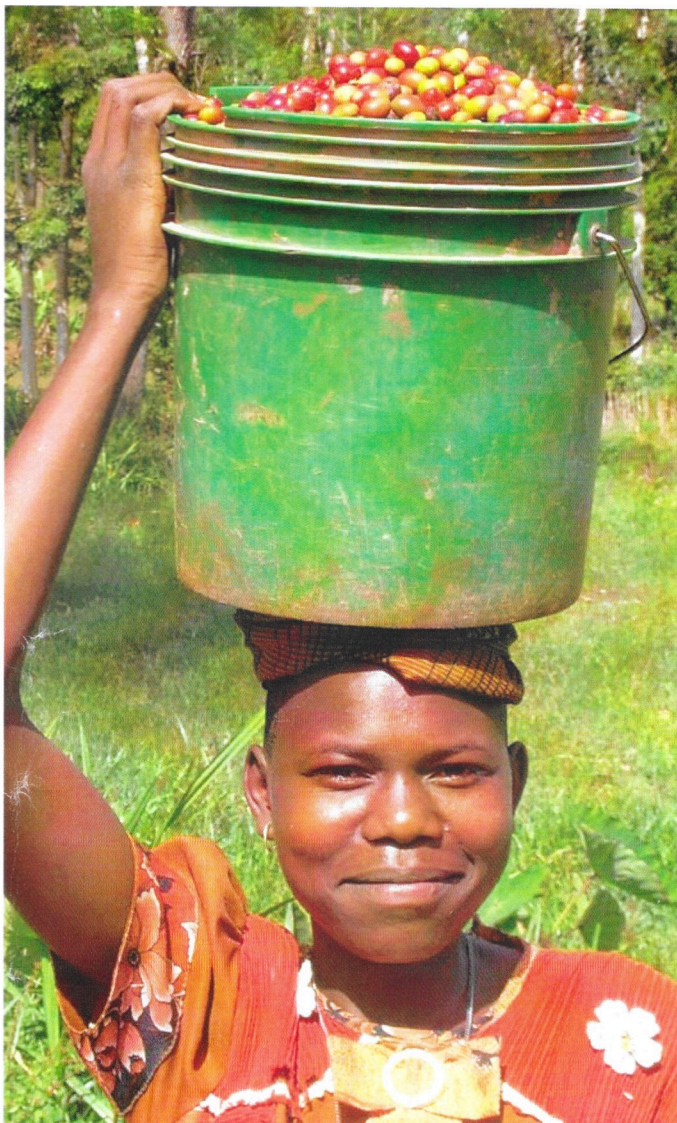
> Agriterra

Ervaar de gastvrijheid van het platteland

Ontdek het boerenleven en bezoek een boerderij: een bijzondere manier om de authentieke sfeer van een land te proeven. Wereldwijd hebben boeren verschillende initiatieven ontplooid voor toeristen, van kamperen bij de boer tot een theetoe. Op de nieuwe website www.viaterra.org ziet de bezoeker welke toerisme-initiatieven er door partners van Agriterra - de Nederlandse organisatie voor agrarische ontwikkelingssamenwerking - zijn opgezet. Naast dat boerenorganisaties via de Viaterra-site hun product kunnen promoten, biedt de website voor hen verschillende tools en informatiebronnen die van dienst kunnen zijn bij het ontwikkelen van plattelandstoerisme.

Steeds meer toeristen zoeken naar iets extra's in hun reis, naar contact met de lokale bevolking en een authentieke ervaring. Een agro-toerisme product biedt hiervoor de uitkomst. Er zijn al verschillende touroperators die een of meerdere onderdelen uit de agro-toerisme initiatieven hebben opgenomen. Een agro-toerisme bestemming kan op die manier ook onderdeel uitmaken van bijvoorbeeld een rondreis. Op Viaterra.nl kunnen tour operators terecht voor een productoverzicht en de mogelijkheden om samen met een boerenorganisatie en Agriterra een product te ontwikkelen.

Viaterra is een initiatief binnen het agro-toerisme programma van Agriterra. Binnen dit programma ondersteunt Agriterra boerenorganisaties die een toerisme-initiatief in hun regio willen opzetten. Agriterra steunt boerenorganisaties op verschillende manieren bij het opzetten van een toerismeprogramma: zo kan er geholpen worden bij het opstellen van een business- of marketingplan, maar ook advies gegeven worden over opleidingen van boeren tot gids. Meer informatie, kijk dan op de website van Viaterra: www.viaterra.org.

Ik heb zin in vakantie.nl

Tijdens de Vakantiebeurs lanceert Milieu Centraal de website www.ikhebzininvakantie.nl. 'Ik heb zin in vakantie' geeft uitleg over duurzaam toerisme en concrete tips over hoe men de vakantie duurzamer kan maken.

Duurzaam op vakantie gaan betekent rekening houden met broeikasgassen die klimaatverandering veroorzaken, de leefomstandigheden van de bevolking in het vakantieland en de natuur. Uit onderzoek van Milieu Centraal in 2007 blijkt dat het merendeel van de vakantiegangers deze aspecten in ogenschouw wil nemen. Eén op de drie vakantiegangers wil dit doen door bij de keuze van de vakantie rekening houden met het broeikas-effect. Bijvoorbeeld door klimaatcompensatie van hun reis, of met een ander, milieuvriendelijker, vervoermiddel te reizen. Ook willen ze op hun bestemming milieuschade teniet doen, of beperken. De website www.ikhebzininvakantie.nl kan hen daarbij op een eenvoudige manier helpen. Zo kan zowel de consument die zich breed wil oriënteren informatie en advies krijgen, als ook de vakantieganger die al een heel specifieke vakantie in gedachten heeft of heeft geboekt.

Om de website extra bekendheid te geven, vraagt Milieu Centraal aan reisbureaus en touroperators om hun klanten te wijzen op het bestaan van deze website. De informatie op de site www.ikhebzininvakantie.nl is afkomstig uit zogeheten bron-documenten van Milieu Centraal. Dat zijn documenten die worden gebaseerd op wetenschappelijke onderzoeken en publicaties en door een commissie worden getoetst voor ze openbaar worden gemaakt. 'Ik heb zin in vakantie' is daarom de onafhankelijke informatiebron voor iedereen die verantwoord op vakantie wil.

Deze website is een initiatief van Milieu Centraal, ANVR, IUCN NL, NHTV, TUI Nederland en het Nederlands Alpenplatform. Kijk voor meer informatie op www.ikhebzininvakantie.nl of kom naar de stand in Hal 3 Verre Bestemmingen (in het CBI Paviljoen).

Chocolate Tour – Dáár is chocola van te maken

Sinds half december biedt TUI Nederland, bekend van Holland International, Arke en KRAS, haar gasten een smaakvolle excursie aan: de Chocolate Tour. De excursie is ontwikkeld in samenwerking met de ontwikkelingsorganisatie Cordaid en consultancy bureau Contour Projects. Vakantiegangers op de Dominicaanse Republiek kunnen een dagexcursie boeken naar een Fairtrade cacaoplantage waar zij ontvangen worden door de cacaoboeren zelf die hen alles over cacao en chocolade vertellen. De inkomsten van de tour zijn een welkome bijdrage op hun inkomen.

De Chocolate Tour is een dagexcursie waarbij de toeristen op bezoek gaan bij lokale cacaoboeren. Na een bezoek aan de kleinschalige plantages en een lokaal fabriekje, waar de verse cacao's worden verwerkt en gedroogd, genieten de bezoekers van een echte Dominicaanse lunch bij de lokale vrouwen-groep. Deze groep maakt naast chocolade ook allerlei andere producten van cacao. Na de lunch volgt een rondleiding om te zien hoe cacao's, cacao'smarmelade en chocolade worden gemaakt. Ook wordt er volop geproefd natuurlijk!

De Chocolate Tour is opgezet met de lokale boerenorganisatie Conacado. Conacado is Fairtrade gecertificeerd en dit geeft de bezoekers de mogelijkheid om te zien hoe Fairtrade in de praktijk werkt. Maar vooral is het voor toeristen een kans het echte lokale leven op de Dominicaanse Republiek te zien en te beleven.

In de nabije toekomst hoopt Conacado ook nog een souvenir-shop op te kunnen zetten en zelfs overnachtingen aan te bieden aan toeristen.

De Chocolate Tour is onderdeel van het programma PASEO, dat kleinschalige boeren helpt bij het ontwikkelen van duurzaam toerismeprojecten rondom Fairtrade producten. De Chocolate Tour is opgezet in samenwerking met consultancy bureau Contour Projects. TUI Nederland en ontwikkelingsorganisatie Cordaid hebben beide financiering ter beschikking gesteld. Hiermee zijn tien boeren en meer dan dertig vrouwen getraind om toeristen op een professionele manier te kunnen rondleiden. Daarnaast is binnen Conacado een toerisme-eenheid opgezet om de toerisme-initiatieven in goede banen te leiden.

Meer informatie over de Chocolate Tour en de partnerorganisaties staat ook op paseo.nu, www.cordaid.nl en tuinederland.nl/duurzaamtoerisme.

TE GAST IN biedt kijkje achter de schermen

Ben je van plan een reis naar een niet-westers land te maken en vind je het prettig om op de hoogte te zijn van onbekende gewoonten en gebruiken, lees dan de landenuitgaven TE GAST IN. Deze handzame pocketuitgaven staan vol inspirerende reisreportages en deskundige achtergrondverhalen van auteurs die vaak korte of langere tijd in een land hebben gewoond of gewerkt. Met behulp van deze informatie haal je meer uit je verre reis. Een aanrader voor wie graag in contact komt met de bewoners van het land en wil weten wat er achter de schermen gebeurt. Tijdens de Vakantiebeurs presenteert de uitgever van TE GAST IN vier nieuwe pockets, te weten: Cuba, Oman, Maleisië en Zuid-Korea.

In TE GAST IN Cuba doen diverse auteurs verslag van hun ervaringen in een land waarin aan alles gebrek is. Ze verblijven in casas particulares, bij de mensen thuis, en bezorgen boeken bij huiskamerbibliotheekjes. In Oman is de welvaart in de afgelopen decennia flink toegenomen. TE GAST IN Oman gaat onder andere in op de vraag: Hoe vinden de Omaniëten de balans tussen hun tradities en het moderne leven?

In Maleisië is veel oerwoud verloren gegaan, o.a. als gevolg van de illegale houtkap. In TE GAST IN Maleisië is aandacht voor initiatieven van natuurbeschermers en vrijwilligers die het tij proberen te keren. TE GAST IN Zuid-Korea gaat in op natuurbeleving in Korea waar men er steeds meer van doordrongen raakt dat behoud van de natuur een voorwaarde is voor een welvarend leven.

TE GAST IN uitgaven kosten 8,95 per stuk en zijn verkrijgbaar bij gespecialiseerde (reis)boekhandels, of direct te bestellen via www.tegastin.nl. Voor touroperators gelden interessante kortingen. Tijdens de Vakantiebeurs vind je de uitgever van TE GAST IN in het GBI paviljoen Exotische bestemmingen Hal 3.B46.

Toerisme sector slaat handen ineen om keten te verduurzamen

De toerismesector heeft de handen ineen geslagen om haar keten te verduurzamen en zal begin 2009 een verbeterprogramma indienen bij het Initiatief Duurzame Handel (IDH). Het Initiatief Duurzame Handel is een platform waarin het bedrijfsleven, NGO's, vakbonden en de overheid samenwerken om productie- en handelsketen te verduurzamen. Via sectorale verbeterprogramma's en een intersectoraal leerprogramma pakt het IDH sociale, ecologische en economische knelpunten aan in de eerste schakels van de keten.

Het toerisme verbeterprogramma zal aansluiten en voortbouwen op bestaande initiatieven in de sector, zoals het Travelife systeem, waarin de belangrijkste sociale en ecologische issues die spelen in de sector zijn terug te vinden. Travelife is een belangrijke kapstok voor de diverse activiteiten van het toerisme verbeterprogramma. Dit instrument zal op diverse bestemmingen ingezet worden om de knelpunten te identificeren om daarna samen met de accommodaties en andere relevante lokale stakeholders aan de slag gaan om deze knelpunten aan te pakken.

Tevens zal het verbeterprogramma ingaan op twee specifieke problemen die voor de sector al jaren een doorn in het oog zijn, namelijk kindprostitutie en afval. Om daadwerkelijk een verschil op een bestemming te maken is gekozen om met twee pilot projecten te starten: het sociale probleem van kindprostitutie zal aangepakt worden in Brazilië (Recife en Natal) en het ecologische probleem ten aanzien van afval op Zanzibar (Tanzania).

Het huidige IDH consortium van stakeholders in de toerismesector bestaat uit ANVR, TUI Nederland, Sawadee, Travel Foundation Nederland, ECEAT, IUCN NL, Wageningen Universiteit, Plan Nederland/Brasil, ECPAT en Cordaid. Vanuit de afvalsector hebben de Meerlanden en van Gansewinkel Groep zich aangesloten. In de komende maanden zal dit uitgebreid worden met andere organisaties uit het bedrijfsleven die actief zijn op het gebied van MVO en graag een bijdrage willen leveren aan het verduurzamen van de sector.

Het IDH werkt met subsidie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Het toerisme verbeterprogramma's wordt voor 50% gefinancierd uit het budget van IDH; de andere 50% wordt in geld én in natura bijgedragen door de partijen die het programma gaan uitvoeren.

> KLM

KLM neemt het voortouw in duurzaam ondernemen

Maatschappelijk verantwoord ondernemen is niet nieuw voor KLM. Nieuw is wel de wijze waarop MVO sinds enkele jaren geïntegreerd wordt opgepakt én het ambitieniveau: samen met Air France wil KLM de standaard zetten voor de luchtvaartindustrie. Deze is wereldwijd verantwoordelijk voor 2-3% van de totale door de mens veroorzaakte uitstoot van CO₂. KLM bewijst dat dit veel beter kan en vliegt 25% brandstofefficiënter dan vergelijkbare Europese luchtvaartmaatschappijen.

KLM treft een keur aan maatregelen om haar CO₂ uitstoot te reduceren, groot en klein. Innovaties die én het vliegcomfort verder verbeteren én ten goede komen aan milieu zijn daarbij essentieel. Het bedrijf investeert in de ontwikkeling van biobrandstoffen én serveerde als eerste airline ter wereld duurzame vis aan boord.

Wie de wereld bevliegt, ontkomt niet aan de grote welvaartsverschillen. Dit heeft KLM en haar medewerkers aangespoord om allerlei initiatieven te nemen. Voorbeelden hiervan zijn KLM Air-Cares en Wings of Support, waarbij praktische en financiële hulp wordt geboden aan goede doelen voor kinderen. En Destination Nature is een programma dat een positieve bijdrage levert aan een duurzame natuurontwikkeling en biodiversiteit.

Het bedrijf levert ook heel andere praktische bijdrages aan de millenniumdoelen op haar bestemmingen. In Afrika heeft KLM een Aids-preventieproject dat zich niet alleen richt op haar medewerkers, maar ook op de communities waarin zij leven. Daarnaast is het bedrijf begonnen met het creëren en benutten van commerciële kansen samen met lokale ondernemers.

Zelf zaken aanpakken moet, maar door samenwerking bereik je meer. In een unieke overeenkomst met het Wereld Natuur Fonds is afgesproken dat KLM de toename van CO₂ uitstoot veroorzaakt door groei tot 2011 compenseert. Mede naar aanleiding van klantenonderzoek is de dienst CO₂Zero ontwikkeld. Hiermee kunnen reizigers door middel van investeringen in hernieuwbare energieprojecten met het Gold Standard kwaliteitszegel hun persoonlijke aandeel in de CO₂-uitstoot compenseren. Door deelname aan het platform IDUT hoopt KLM nog effectiever te zijn met haar MVO activiteiten.

> NHTV

Reizen op grote voet in 2005

In samenwerking met NRIT Onderzoek en NBTC-NIPO Research publiceert het Center for Sustainable Tourism & Transport van NHTV internationaal hoger onderwijs Breda het rapport 'Reizen op grote voet in 2005' als deel 6 in de NHTV Expertise Series. Het rapport bevat de resultaten van een onderzoek naar de milieubelasting van de Nederlandse vakantieganger. De milieubelasting wordt uitgedrukt in de 'ecologische voetafdruk', een maat voor de milieugebruiksruimte, en de 'carbon footprint', oftewel de emissies van kooldioxide die verantwoordelijk zijn voor klimaatverandering. Uit het onderzoek blijkt dat de Nederlandse vakantieganger verantwoordelijk is voor 7,3% van de ecologische voetafdruk van Nederland en 7,9% van de CO₂-emissies.

De verschillen tussen verschillende reizen zijn echter groot. Verre vakanties, vliegvakanties en georganiseerde reizen geven een bovengemiddelde milieubelasting, terwijl fietsvakanties, niet-georganiseerde vakanties en treinvakanties een ondergemiddelde milieubelasting laten zien. De milieubelasting van ongeveer 15% van de vakanties is lager dan een gemiddelde Nederlander bij thuisblijven veroorzaakt.

Het rapport is vanaf medio januari te bestellen via www.nhtv.nl (klik op kennis-NHTV publikaties-Expertise series).

Meer informatie bij Paul Peeters via peeters.p@nhtv.nl.

Groeneveld Conferentie 2009

Dit jaar zal de Groeneveld Conferentie in het teken staan van toerisme en de natuur. Toerisme kan een positieve bijdrage leveren aan natuurbescherming. Naast het direct financieel bijdragen aan het instandhouden van de natuur, bevordert het indirect ook de werkgelegenheid voor bewoners in en buiten de beschermde gebieden. Er bestaat een duidelijke samenhang tussen natuurbescherming, armoedebestrijding en toerisme.

De dag zal gevuld worden met inspirerende presentaties en workshops en biedt volop netwerkmogelijkheden. Te zijner tijd zal een uitgebreid programma rond gestuurd worden, maar noteer de datum alvast in uw agenda: Donderdag 11 Juni 2009 van 12.00-17.00

> ECPAT

Reis zorgzaam, zorg voor kinderen

ECPAT Nederland zal op de Vakantiebeurs 2009 aanwezig zijn om zowel reisorganisaties als reizigers ervan bewust te maken dat zij mee kunnen helpen kinderen te beschermen tegen seksuele uitbuiting in toerisme. Er wordt een nieuwe campagne gepresenteerd met de leus 'Reis zorgzaam, zorg voor kinderen'. Vooral reisorganisaties en reisprofessionals worden hiermee opgeroepen actief mee te helpen kindersekstoerisme te bestrijden. De campagne is onderdeel van het driejarige project 'Offenders Beware' (Misbruikers let op!). Dit project staat onder leiding van ECPAT Duitsland en er zijn naast ECPAT Nederland nog partners in Oostenrijk, Italië en Estland betrokken. Het project wordt op Europees niveau financieel gesteund door de Europese commissie en in Nederland ook door Plan Nederland en door Kinderpostzegels. Het project heeft tot doel de aanpak van kindersekstoerisme te verbeteren met behulp van voorlichting en training.

Er worden lessen gegeven op toerismeopleidingen en training ontwikkeld voor touroperators en reisagenten. Er wordt gelobbyd bij reisorganisaties en overheid voor concrete acties, zoals voorlichting over de strafbaarheid van kindersekstoerisme en deelname aan de Code of Conduct ter bescherming van Kinderen tegen seksuele uitbuiting in toerisme. In de vijf landen vindt onderzoek plaats naar de mening van experts op het terrein van toerisme en bescherming van kinderen over de aanpak van kindersekstoerisme en wat er beter moet. Tijdens een expertmeeting van 8-10 maart 2009 in Berlijn zal het rapport gepresenteerd en besproken worden.

In 2009 zal ECPAT Nederland ook de invoering van de Code of Conduct in vijf toeristische bestemmingen gaan stimuleren door lokale partners te versterken in Brazilië, Cambodja, Gambia, Filipijnen en Thailand. Dit gebeurt met steun van het Nederlands ministerie van Buitenlandse Zaken.

> Sawadee

Sawadee 25 jaar en groene stoelen

Om te vieren dat Sawadee 25 jaar bestaat vindt begin maart de Sawadee Jubileumreis plaats. Negen prijswinnaars gaan samen met een reisgenoot elf dagen naar Thailand, de bestemming waar Sawadee 25 jaar geleden haar eerste reis organiseerde. Tijdens de reis brengen we een bezoek aan alle bijzondere projecten die Sawadee daar steunt. We overnachten in een homestay van CBT-i in Mae Hong Son, bezoeken het olifantenproject van de Stichting Bring the Elephant Home en ook wordt er een uniek bezoek gebracht aan het SOS-Kinderdorp in Chiang Rai. Uiteraard worden de vluchten van de deelnemers volledig gecompenseerd via GreenSeat. Meer informatie: www.cbt-i.org, www.bring-the-elephant-home.nl, www.soskinderdorpen.nl.

Verder is er een nieuwe ontwikkeling op het gebied van het compenseren van de vluchten. Tot op heden compenseerde Sawadee Reizen slechts een deel van de vluchten van het personeel, maar vanaf 2009 zullen alle vluchten gecompenseerd worden, zowel van reisbegeleiders als van kantoorpersoneel. Op jaarbasis wordt het bedrag geschat op ongeveer 10.000 Euro. Wij zijn er trots op dat we, ondanks de financiële crisis, toch prioriteit blijven geven aan het verduurzamen van onze organisatie en ons product.

> P L A T F O
R M I N I T I
A T I E F G R
O E P D U U R
Z A A M U I T
G A A N D T O
E R I S M E <

Vereniging voor Duurzaam Uitgaand Toerisme

Plantage Middenlaan 2K
1018 DD Amsterdam

tel: 020 626 1732

fax: 020 627 9349

info@IDUT.nl

www.IDUT.nl